

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

Ordo Missæ, & partium eiusdem additio, iuxta ordinem temporum. XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40214

nuflexione incensat oblata: tum genuflexus super altiorem gradum, ut supra, incensat Sacramentum ut initio Missæ. Diaconus non amouet Calicem de medio, quia nullum est periculum effusionis eius.

13 Dicitur *Orate fratres* à Celebrante, ubi *Dominus vobiscum*: sed non perficitur circulus, ut habetur in *Missali Fer. 6. Parasceues*. rursumque genuflectitur, quia reditur ad medium.

14 Reliqua usque ad Communionem inclusiue fiunt ut in alijs Missis: à Communionem ad finem Missæ fiunt genuflexiones & conuersiones ad populum, ut *num. 8. & 9.* dictum est.

15 In benedictione populo danda, dicto, *Omnipotens Deus*, genuflectit Celebrans, & in latere Euangelij benedicit. non perficit circulum, neque in medio genuflectit, sed in eodem latere conuersus statim ad Altare signat librum, seu Tabellam Euangelij ultimi, non Altare, quamuis Sacramentum esset altius Altari: est enim, ac si esset in Altari.

16 Recedit cum Ministris ab Altari, cù genuflexione in plano Cappellæ utroque genu facta: vel, si facienda

est Processio, pro fine Orationis publicæ, facta prope Altare genuflexione in medio, descendit extra cornu Epistolæ, ubi, depositis Manipulis à se & à Ministris cum Casula, induit Celebrans Pluuiiale, & cetera facit quæ ad Processionem spectant; de qua nos *infra par. 4. tit. 12. à num. 3. & seqq.* quibus illud hoc loco adde, incensandum esse prius Sacramentum quam deponatur de loco suo super Altare, si imponendus est orationi finis.

17 In Missa priuata, quæ tamen quam parcissime celebranda erit in Altari, in quo sacra Eucharistia est exposita, eadem obseruari debent quæ supra diximus, demptis ijs quæ sunt propria solemnis Missæ.

18 Neque illud omittatur, quod præscriptimus de manuum ablutione extra Altare. Quidam sumunt ablutionem digitorum, antequam redeant ad medium Altaris, ad maiorem erga Sacramentum reuerentiam; sed non video irreuerentiam in sumenda purificatione Calicis in medio Altaris, ergo neque digitorum. quare placet ex communiore vlu ritus communis omnibus Missis.

Ordo Missæ, & partium eiusdem additio, iuxta ordinem temporum. XV.

HActenus ordinem totius Missæ examinauimus, secundum quem Missa celebratur: nunc quam breuissimè videamus, quo ordine aucta sit eadem Missa ab initio nascentis Ecclesiæ ad hodiernum usque diem, ordine temporum seruato; si de Liturgia sancti Petri fortasse dubites, quam Lindanus defendit (quo casu tota esset à sancto Petro) Successores autem Decretis firmarunt eandem per

partes. Præterea eiusdem Missæ mysticam expositionem ex antiquis Interpretibus hauiamus, eam nimirum, quæ aptius Domini nostri Iesu Christi vitam, actiones & passionem ordinatè representat. Postremo Canonis litteralem sensum in quibusdam verbis non ita facilem aperiamus.

1 Ex dictis igitur, initio Ecclesiæ Missa constabat Consecratione tantum

rùm & Oratione Dominica, vt probauimus ex sancto Gregorio pag. 158.

2 Ab Apostolis & successoribus Apostolorum addita sunt Epistola & Euangelium. pag. 31. 35.

3 Tum principium Canonis à Clemente fuit additum, qui & dici iussit, *Dominus vobiscum*. pag. 143. 19.

4 *Communicantes*, à Lino, vel Siricio. pag. 147.

5 *Qui pridie*, vsque ad verba consecrationis, *Vnde & memores*, &c. aquam item cum vino adhiberi iussit Alexander. pag. 148. 133.

6 *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, à Sixto. pag. 41.

7 Hymnus Angelicus à Telesphoro; item & Tractus. pag. 22. 34.

8 *Orate Fratres*, ante Soterum; alij Leonii tribuunt. pag. 137.

9 Confessio ante Missam à Pontiano, alij à Damaso. pag. 110.

10 Symbolum post Euangelium à sancto Marco; sed, quod hodie legitur, Damasus decreuit legi; qui & *Gloria Patri* in Missa addidit. pag. 36. 21.

11 *Pax Domini sit semper*, &c. ab Innocentio I. pag. 161.

12 Introitus Missæ ex Psalmis, à Celestino; item Tractus, & Graduale. pag. 20. 32. 34.

13 Præfationes, *Hanc igitur oblationem*, &c. in Canone, *Sanctum Sacerificium*, &c. *Ite missa est*, *Benedicamus Domino*, à Leone I. pag. 41. 148. 154. 45.

14 Canonem ordinasse dicitur, Gradualia, & Præfationes addidisse Gelasius. pag. 44. 32. 41.

15 *Kyrie eleison*, Orationes, Alleluia, Offertorium, Communio; in Canone, *Diesque nostros in tua pace dispo-*

nas, &c. *Præceptis salutaribus, Libera nos*, &c. & tota Missameliùs ordinata fuit à Gregorio I.

16 *Agnus Dei*, à Sergio. pag. 161.

17 *Sequentiæ* à Nicolao. pag. 33. Secuti verò sumus in hac re Chronologiam Bellarmini.

Alij sancti Patres addidere alia, approbata deinde à Summis Pontificibus, vt par est credere, hoc ordine temporum.

1 *Benedictus qui venit in nomine Domini*, à sancto Ignatio. pag. 42.

2 *Domine non sum dignus*, &c. tempore Origenis. pag. 164.

3 *Finis Hymni Angelici* ab Hilario Pictauiensi. pag. 22.

4 *Benedictio populi in fine*, à tate sancti Hieronymi. pag. 46.

5 *Quod ore sumpsimus Domine*, &c. ante Ordinem Romanum. pag. 165.

6 *Domine Iesu Christe Fili Dei viui*, &c. *Placeat*, &c. ante Microl. pag. 163. 175.

Reliqua tandem Pij V. auctoritate sunt cotamunita.

Græcorum autem Missa fuit longior quàm Latina: hæc ipsa tempore sancti Augustini longior erat quàm hodie; vel quia in Introitu totum Psalterium diceretur; vel quia Epistolæ & Euangelij lectio esset longior; vel quia in Festis cantarentur singulæ. certum est, quòd ob querimoniam populorum breuior est facta, vt colligit Baronius anno 418. ex eodem Augustino Ser. 251. de Tempore. Breuior est etiam Romana Missa quàm Ambrosiana; quia Mediolanenses prisca Græcorum vestigijs firmiùs in hæterunt. quod notat Lindanus ad Liturgiam S. Petri.